

Začátek a konec

Svou poslední přednášku představil Vilém Flusser v listopadu 1991 v Goethe-Institutu Praha pod názvem „Masová komunikace, elitní komunikace a změna paradigmat“. Od roku 1992 se potom konalo také v Goethe-Institutu první Flusser-Symposium, počátek Flusserova boomu v Čechách, následovaly četná uspořádání akcí a publikací. Zajisté byl tento zájem na institucionální úrovni poměrně vysoký: Partneri Symposií z akademické oblasti se v mediální teorii konečně zaměřili ale především na anglo-americké autory, zájem pro Flussera zůstal v akademické oblasti u jednotlivých vědců – mnozí Flussera poznali osobně v Praze – a spíše na okraji výzkumného zájmu: na jedné straně v obecných teoriích komunikace, informační společnosti nebo mediálních dějin, na druhé straně v teorii fotografie, nových médií / umění, teorie obrazu. Flusser sám tuto tematiku ovšem nestaví do popředí, v každém případě je spíše filosofem, než teoretikem médií či umění nebo sociologem. Teprve v nových oblastech činnosti jako je „Elektronická kultura a sémiotika“ (založena roku 2001 na Karlově Univerzitě, zatím existují podobně zřízené studijní cykly na Filosofické fakultě v Plzni) tvoří Flusser „povinnou četbu“, stal se jedním z pevných součástí kurzů, diplomních a domácích prací, a vůbec výzkumných projektů.

Zájem o Flussera v Čechách přesahuje oblast činnosti, soustavné střetnutí s Flusserovými texty se zaměřuje ale v momentu na oblast mediálně-filosofickou.

Protože se tato oblast vyvinula teprve před relativně krátkou dobou, je jasné, že autoři, kteří jsou v tomto výstupu zastoupeni, jsou jaksi doma původně v jiných disciplínách, a sice ve filosofii (M. Marcelli), sociologii / filosofii (S. Hubík, J. Bystricky), a pouze K. Krtilová se mohla záhy specializovat jako nejmladší autorka právě na oblast filosofie médií. Každý z autorů klade Flussera do souvislosti s ostatními autory (mezi jinými Platón u M. Marcelliho, Hegel u J. Bystrického, Wittgenstein u S. Hubíka, J. Derrida u K. Krtilové) a soustředí se na ostatní texty a tématické oblasti, celkově je však (mediálně) filosofický přístup – dnes lze hovořit

také o „filosofii mediality“ - , která dobře uvádí Flusserův citát: „Filosofie nové doby vzniká sama od sebe“. Nejen, protože se mění témata, nýbrž především proto, protože dochází ke změnám v metodách myšlení.“ Jak můžeme projektovat v době technických obrazů, mediální kultury a telematiky (telematika, dálkové přenosy a informatika; pozn. překl.) společnosti teoretické modely, které se využijí (musí využít) stejně jako dříve pro metafyzické pojmy jako je sdělování, reprezentace, realita-virtualita / možnost, symbol, jazyk, atd.? Jak Flussera spojuje naše židovsko-křesťanská (myšlenková) tradice a hledání radikálně nových „metod myšlení“?

V Čechách vyšlo:

„Für eine Philosophie der Photographie“ und „Bodenlos“ 1994 a 1998 v Nakladatelství Hynek „Die Macht des Bildes“ (sbírka Flusserových esejí k tématu Obraz a Umění), „Eine Geschichte des Teufels“ a „Ins Universum der technischen Bilder“ v Nakladatelství OSVU (těžiště teorie umění), v jiných nakladatelstvích (slovensky) „Kommunikologie“ und zuletzt „Sprache und Wirklichkeit“ (Triáda).

Kateřina Krtilová a Jiří Bystřický, Praha, 15. 11. 2007.